

**РОЗРОБКА ПИТАНЬ ПРО МОЖЛИВОСТІ ЛЮДИНИ В СВІТІ В ТВОРІ
Л.ШЕСТОВА „КИРГЕГАРД И ЭКЗИСТЕНЦИОНАЛЬНАЯ
ФИЛОСОФИЯ (ГЛАС ВОПИЮЩЕГО В ПУСТЫНЕ)“**

Даний твір Л.Шестова став завершальним у його філософських роздумах над проблемами людського життя та його сенсу. Твір було видано вже після смерті автора у 1939 р. Відомо, що Шестов в інтерпретації духовної і культурної спадщини видатних літераторів і філософів – Ф.Достоевського, Г.Ібсена, С.К’єркегора, Ф.Ніцше, Л.Толстого та ін. – дотримувався за власним влучним висловом мислителя „вільної непослідовності, котра довіряє сама собі” [2, с.600]. У зазначеній праці Л.Шестов протиставляє екзистенціальну філософію С.К’єркегора умоглядній філософії, яку найбільш виразно і послідовно презентує і уособлює Гегель. Філософ наводить наступну цитату із „Щоденника” К’єркегора: „Гегель не мислитель, а професор” [3, с.659]. В екзистенціалізмі датського мислителя Шестов відчув вельми споріднений з його філософією одкровення ідейний дух. Він позитивно тлумачить основний постулат екзистенціалізму К’єркегора про те, що тільки жах, якій доводить людину до граничного відчаю, здатен пробудити в індивіді його вищі сили і максимально мобілізувати кращі здібності. Отже, саме жах і пробуджений ним відчай стають, на думку філософа, головним джерелом ірраціонального філософування, в той час як філософія академічного штибу продовжує живитися плодами з дерева пізнання. Раціоналісти схильні нав’язувати усім людям як всезагальне й необхідне власне обмежене і відносне розуміння дійсності, довільно відкидаючи все те, що виходить за межі цього розуміння, як таке, що буцімто взагалі не існує. В межах спекулятивної філософії, яка цупко тримається традицій раціоналізму, розум кваліфікує віру як абсурд. В цій філософії панує метафізичне заперечення одкровення.

Л.Шестов наголошує, що раціоналістичний спосіб мислення, виражений мовою сцієнтизму, не може адекватно описати стан хаосу і абсурду реального буття. На думку філософа, мова раціоналістичної впорядкованості є зовсім непридатною для опису реального життєвого безладу [1, с.454]. Посилення раціоналізації всіх сторін життя є нічим

іншим як прагненням розуму обмежити універсальну потенційну можливість, закладену Богом у буття, мірою власне людських здібностей, які значно обмежені матеріальними умовами природного людського існування. Віра, насамперед, полягає у тому, що Бог постає для віруючого в якості абсолютної можливості (*potetia absoluta*)[3, с.630]. Л.Шестов солідаризується з точкою зору К'єркегора, що з визначення Бога як абсолютної можливості, перетворює будь-які пошуки „вічних істин” на марноту марнот. Ця властивість Бога через біблійне одкровення Христа, котрий в Євангелії проголошує: „Все можливе тому, хто вірує” [Марка 9:23] передається кожному правдиво віруючому.

Підсумовуючи розгляд ідейної спадщини С.К'єркегора, Лев Шестов зробив наступний висновок: „Умозрительная философия обрекает нас на рабство, экзистенциальная философия стремится прорваться через воздвигнутые разумом очевидности к свободе, при которой невозможное становится действительным” [3, с.794].

1. Шестов Л. *Апофеоз беспочвенности. // Апофеоз беспочвенности.* – М.: ООО „Изд-во АСТ”, 2000. – С.452-583. 2. Шестов Л. *Власть идей // Апофеоз беспочвенности.* – М.: ООО „Изд-во АСТ”, 2000. – С.595-616. 3. Шестов Л. *Киргегард и экзистенциальная философия (Глас вопиющего в пустыне) // Апофеоз беспочвенности.* – М.: ООО „Изд-во АСТ”, 2000. – С.617- 829.

Святослав Вишинський

Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України
м. Київ

ЛЮДСЬКИЙ МІКРОКОСМ У ФІЛОСОФІЇ ПОСТ-ТРАДИЦІОНАЛІЗМУ

Період між 1945 р. та початками філософського постмодернізму стає часом фундаментального переформатування філософського дискурсу інтегрального традиціоналізму, пошуку нових метафізичних орієнтирів у післявоєнному світі. Цей «антропологічний поворот» у найбільшій мірі пов'язується з іменем італійського мислителя Юліуса Еволи і його працею «Осідлати тигра» [5], заявляючи «антропологізацію» всієї традиціоналістської проблематики, заявленої на поч. ХХ ст. Анандою Кумарасвами та Рене Геноном. Байдужа до людського фактору, претендуюча на «вищу об'єктивність» сакроцентрична генонівська модель «суб'єктивізується», відтворюючи на цілком іншому рівні форму становлення картезіанського модерну в XVII ст.: переосмислюючи Традицію, Юліус Евола, а за ним і ряд новітніх традиціоналістів констатують втрату